

Inspirace odjinud

Maria Bashkova / Běla Matějovičová

Petra Šťastná / Editra Lichtenbergová

Erasmus+

Slovinsko (říjen 2024)

IZUM v Mariboru

Maria Bashkova, Běla Matějovičová

Institut informačních věd v Mariboru (IZUM)

- Vznikl v období od roku 1980 do roku 1990
- Hlavní myšlenkou - propojení všech knihoven ve státě do jednoho systému
- Činnost IZUMu souvisí především s rozvojem a provozem systému a služeb COBISS
- Hlavní činnosti: kontrola práce katalogizátorů, deduplikace záznamů, částečně vzdělávání katalogizátorů, katalogizace pro školní knihovny, speciální knihovna, práce na metodických příručkách pro knihovny v síti COBISS.net
- COBISS.net je model systému představujícího platformu pro národní knihovnické informační systémy ve Slovinsku, Srbsku, Severní Makedonii, Bosně a Hercegovině, Černé Hoře, Bulharsko, Albánie a Kosovo
- Celkem je v síti COBISS.net 38 milionů záznamů z 1492 knihoven

- Prostředí slovinského knihovnictví je homogenní
- Zapojení knihoven do jednotného systému COBISS je upraveno zákonem
- Poslední knihovny, které se do systému přidaly po r. 2018 byly knihovny školní

CIP

- Od r. 1986 používají v knihách vydaných ve Slovinsku CIP
- CIP tvoří NUK (Národní a universitní knihovna v Lublani) a Univerzitní knihovna v Mariboru
- CIP obsahuje titul, autora, vydavatele, rok a pořadí vydání, COBISS ID
- První knihovna, která má knihu v ruce doplní CIP o další údaje

- IZUM není místem, kde se katalogizují dokumenty, ale kontroluje správnost katalogizace, školí katalogizátory, školitele pro národní centra, vytváří a překládá metodické materiály a řeší duplicity
- IZUM vyvíjí a provozuje několik informačních systémů a databází, které mají jedno vyhledávací rozhraní
- Vyhledávání probíhá v hlavním katalogu, adresáři, jmenných a věcných autoritách, placených i volných platformách pro články, časopisy, digitálním repozitáři atd.

Katalogizace

- Katalogizují podle pravidel Verona
- Užívají formát UNIMARC ve své úpravě – COMARC
- Pro zasílání do WorldCat, OCLC a VIAF své záznamy konvertují do MARC21
- Změny se promítají v reálném čase a jsou ukládány do archivu. Lze si vyvolat předchozí verzi záznamu
- cca 600 licencovaných katalogizátorů, kteří mají oprávnění vstoupit

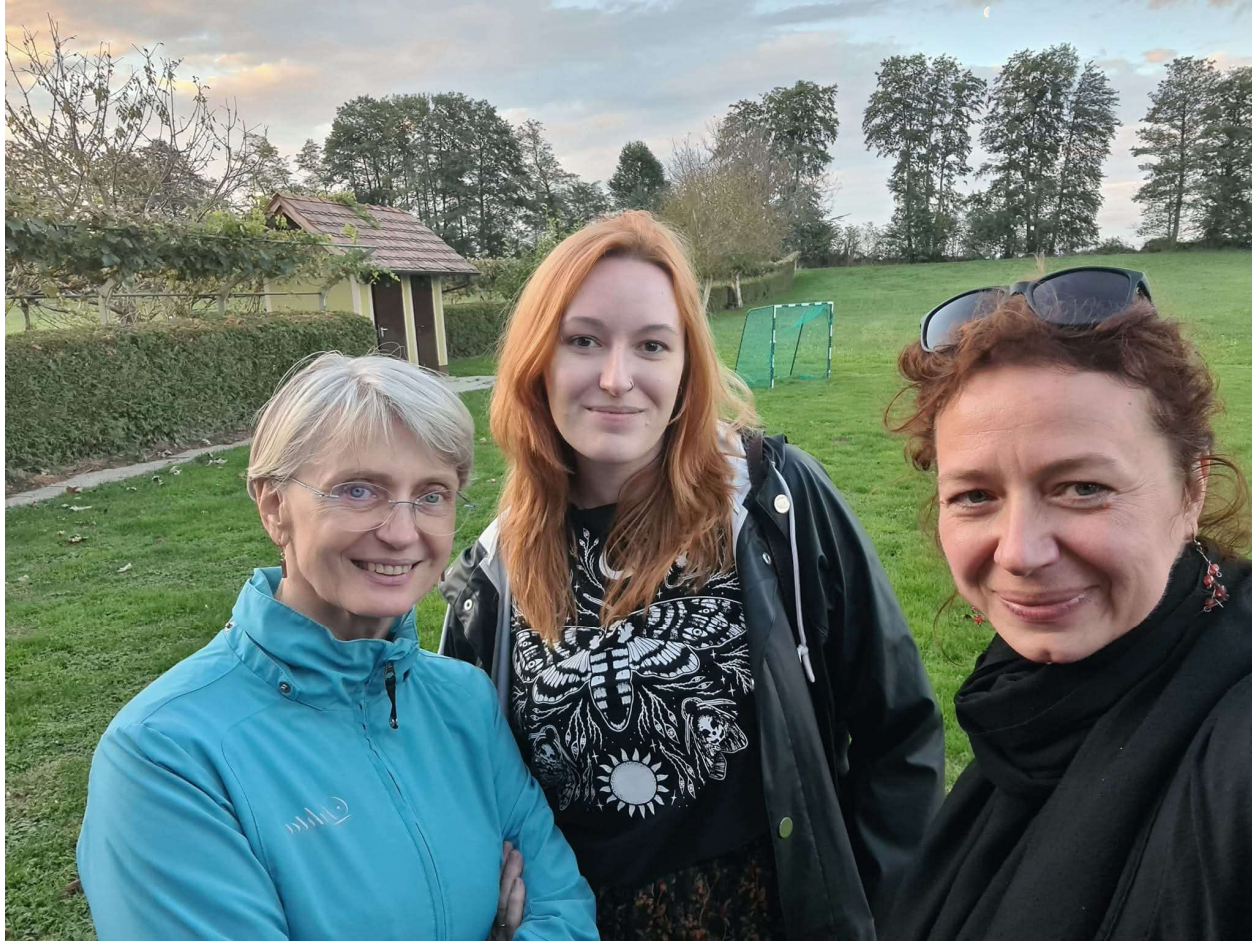
do systému a vytvářet a upravovat záznamy

- Požadavky na katalogizátory jsou:

ukončené vysokoškolské studium - magisterské

absolvování základního katalogizačního kurzu od Národní knihovny

absolvování pokročilých kurzů pořádaných IZUMem

Itálie (říjen 2025)

ICCU v Římě

Maria Bashkova, Běla Matějovičová

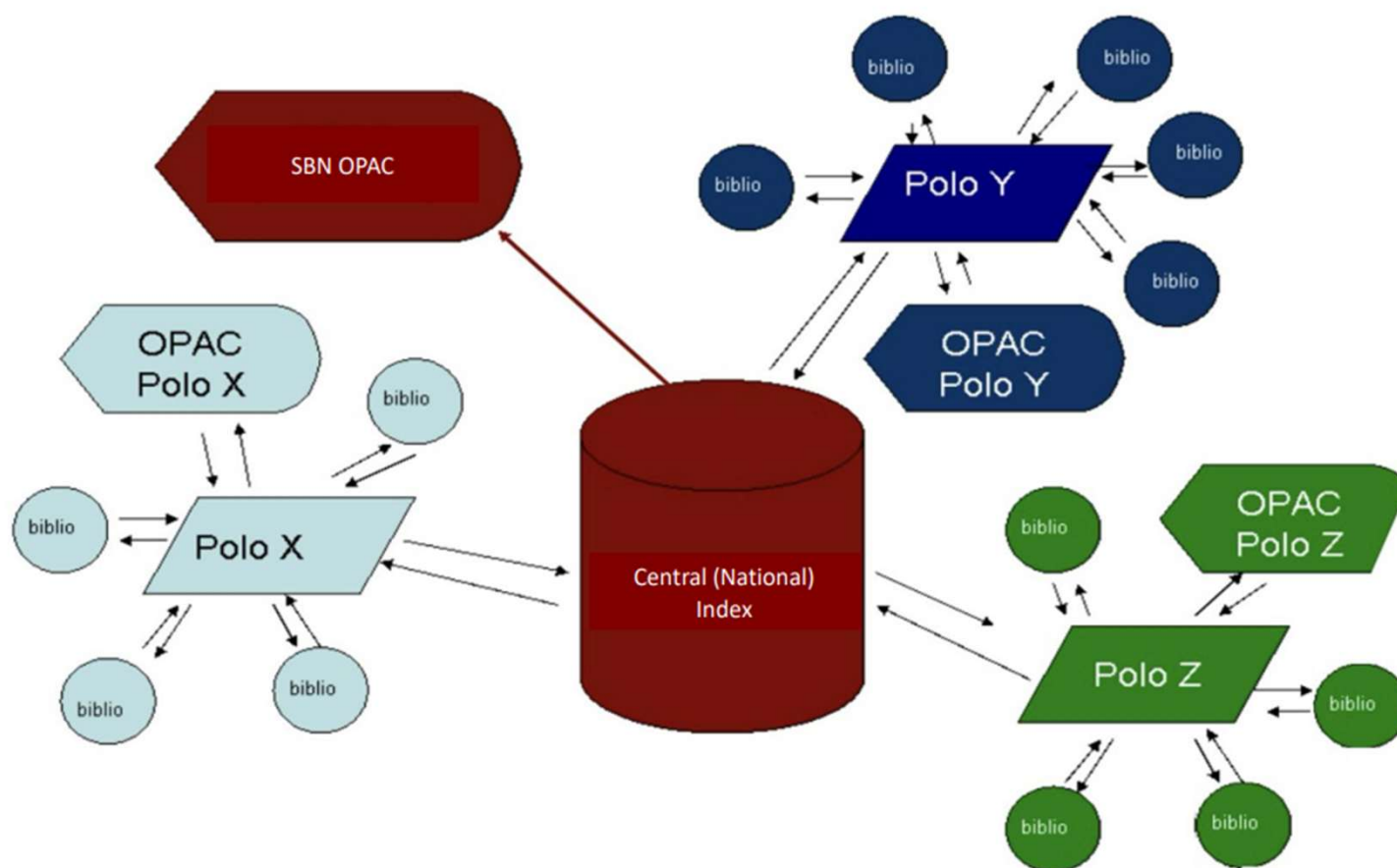
Ústřední institut pro sjednocený katalog italských knihoven a pro bibliografické informace (ICCU)

- Síť italských knihoven - koordinuje ji Ústřední institut pro sjednocený katalog italských knihoven a pro bibliografické informace (ICCU) od roku 1975
- Síť SBN byla založena s cílem překonat fragmentaci knihovních zdrojů, která je typická pro socio-politickou historii Itálie. Dnes síť zahrnuje státní, místní, univerzitní, školní, veřejné a soukromé institucionální knihovny, které vykonávají své činnosti v různých oborech
- Díky postupům SBN mohou knihovny pracovat nezávisle a zároveň být integrovány do kooperativního systému založeného na národní síti

Katalogizace

- V síť je více než 7 000 knihoven a přes 21 milionů dokumentů
- Síť knihoven je seskupená do knihovních center (polo), která jsou propojena s indexem SBN, centrálním uzlem sítě, spravovaným ICCU (hvězdicová architektura)
- Oprávnění katalogizovat v systému mají jenom lidi s příslušným vzděláním
- V systému SBN každý dokument katalogizován pouze první knihovnou v síti, která jej získá
- Ostatní knihovny, které musí katalogizovat tentýž dokument, mohou převzít jeho bibliografický popis, který již existuje v Indexu, a přidat svou vlastní lokalizaci
- Záznamy posílají také i dávkově – způsobuje duplicity
- Národní katalogizační pravidla Reicat
- Formát - UNIMARC

Architecture of the SBN

SBN

- Síť SBN je organizována v centralizovaném modelu, kde se jednotlivé knihovní uzly (poli) připojují k centrálnímu systému — SBN Indexu
- Centrální uzel spravovaný (ICCU) spravuje a udržuje SBN Index, který funguje jako mozek systému
- Každý knihovní uzel komunikuje s Indexem pomocí modelu klient-server — odesílá požadavky a přijímá odpovědi s bibliografickými daty a službami
- SBN Index je sdílený katalog vytvořený společnou prací všech zúčastněných knihoven prostřednictvím kooperativního katalogizování
- Architektura podporuje standardizované protokoly (jako SBN-MARC) pro výměnu dat, což umožňuje integraci s národními i mezinárodními systémy

ICCU

Lotyšsko (červen 2024)

Národní knihovna Lotyšska

Markéta Charvátová

Lotyšsko

- Bibliografický institut NK
- Správa souborného katalogu
 - Od roku 2000 → systém Aleph → více než 1 milion záznamů
 - 11 knihoven (NK, univerzitní knihovny, knihovna Národního muzea)
- Veřejné knihovny – vlastní knihovní systém ALISE
- Autoritní báze
 - Neprobíhá spolupráce mezi knihovnami
 - NK vytváří záznamy v Alephu → ostatní stahují přes Z39.50
 - Tvorba autorit v lokálních systémech bez sdílení
 - Identifikátory (ISNI, VIAF, ORCID, ResearchID) uváděny v záznamech včetně URI
- Vyhlídky na nový systém se zohledněním propojených dat
 - Alma – nižší flexibilita než u systému Aleph
 - Folio – není zatím dostatečná zkušenost
 - Koha – dostatečně flexibilní, dosažitelná podpora

Polsko (září 2024)

Centrum NUKAT a Národní knihovna Polska

Libor Šimek

Polsko

- NUKAT

- Souborný katalog polských univerzit
- Samostatné pracoviště na Varšavské univerzitě
- 25 pracovníků – nekatalogizují, zajišťují validnost dat s využitím automatizovaných nástrojů
- Systém Virtua → na přelomu roku 2024/2025 přechod na systém Koha → integrace

- NK Polska

- Bibliografický institut NK – metodiky, školení
- Alma (od 2019) – sdílená katalogizace v homogenním prostředí

Finsko (září 2024)

Návštěva Národní knihovny Finska v rámci účasti na BIBFRAME European Workshop

Lenka Maixnerová, Edita Lichtenbergová, Petra Šťastná

Finsko

- Souborný katalog **Melinda**

- Centrální katalogizace
- Aleph a další nadstavby
- Výhledově systém s podporou propojených dat (švédský LibrisXL a platforma Folio)

- Soubor jmenných autorit **Asteri**

- Osoby a organizace, jejichž díla jsou publikovaná ve Finsku
 - > 165.000 personálních autorit
 - > 53.000 korporativních autorit
- Pravidla RDA, formát MARC21
- Kooperace NK a 7 univerzitních knihoven
- Od 2020 publikováno v podobě otevřených dat pod názvem **Kanto** (dostupné v rámci centralizované služby **finto.fi**)

Švédsko (červen 2024)

Národní knihovna Švédska

Edita Lichtenbergová, Petra Šťastná

Spolupráce švédských knihoven v LIBRIS XL

- Pátá generace centrálního souborného katalogu LIBRIS (od 1972, první verze propojených dat 2008)
- 14 milionů titulů - knih, novin, časopisů a audiovizuálních materiálů.
- 45 milionů fondů - z přibližně 600 švédských knihoven.
- 9 milionů knihovnických rešerší ročně
- 150 000 meziknihovních výpůjček/rok

- Postaveno na principech otevřenosti a spolupráce
- **Centralizovaný národní souborný katalog**
- Data jsou upravována ve spolupráci knihoven

Zdroj je katalogizován pouze jednou

- Záznamy jsou exportovány do lokálního knihovního systému

Nejen souborný katalog

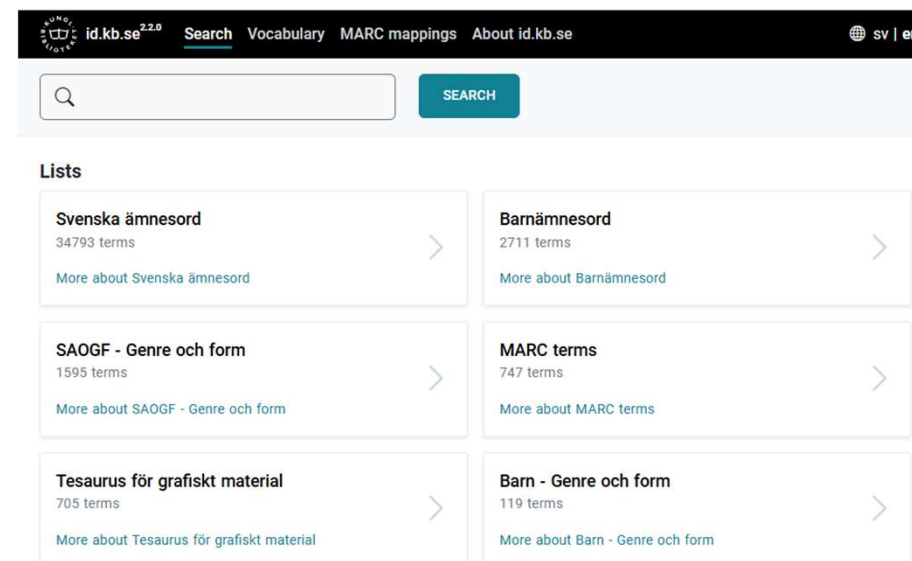
Řada automatizovaných možností pro vstup, výstup a transformace metadat.

- Služby zahrnují rozhraní API, veřejný OPAC, meziknihovní výpůjčky atd.
- Import z link serverů, poskytovatelů médií, jiných metadatových katalogů atd.
- Metadata z **elektronického povinného výtisku** (nekatalogizují)

S přechodem na BIBFRAME i reorganizace – Metadata Unit

Základ id.kb.se

- Švédská předmětová hesla a žánrové/formové termíny
- Předmětová hesla pro dětskou literaturu
- Tezaurus pro grafické materiály
- RDA a MARC termíny
- Termíny Swepub

Děkujeme za pozornost😊